

Motion till riksdagen 2005/06:K251

av **Bengt-Anders Johansson (m)**

Åtgärder mot kommunalt domstolstrots m.m.

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att tillsätta en utredning med sikte på att införa en möjlighet att i vissa fall föra laglighetsbesvär över beslut av kommunala företag, samt att införa en möjlighet att förelägga kommuner och landsting att vid vite rätta sig efter domstols lagakraftvunna dom samt att införa straffansvar för kommunal nämnd eller befattningshavare som i strid mot domstols dom eller annat avgörande verkställer det överklagade kommunala beslutet.

2 Motivering

Varje medlem av kommunen eller landstinget har rätt enligt 10 kap. 1 § KL att få lagligheten av kommunens eller landstingets beslut prövad genom att överklaga beslutet hos länsrätt. De beslut som får överklagas är enligt 10 kap. 2 § KL bl.a. beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i kommunalförbund samt sådana beslut av nämnd eller partssammansatt organ eller av förbundsstyrelsen eller annan nämnd eller partssammansatt organ i kommunalförbund som inte är av rent förberedande eller rent verkställande art. Som grund för överklagande kan enligt 10 kap. 8 § åberopas att beslutet inte har tillkommit i laga ordning, hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen eller landstinget eller strider mot lag eller annan författning eller att beslutet har fattats av organ som genom beslutet överskridit sina befogenheter.

Någon möjlighet att genom överklagande få lagligheten av kommunala bolags beslut prövade finns inte. Inte heller finns lagliga möjligheter att tvångsvis få kommuner och landsting att rätta sig efter domstols beslut.

Fel! Okänt namn på

I sin rapport år 2003 beträffande konkurrenssituationen i Sverige anför OECD kritiska synpunkter på möjligheterna i vårt land att få till stånd rättelser av kommunala beslut som strider mot lag eller mot domstols beslut.

En genomgång av förvaltningsdomstolarnas avgöranden och erfarenheter från den privata Konkurrenskommissionens handläggning av ärenden om konkurrenssnedvridande agerande från kommuners och landstings sida ger vid handen att det i betydande grad sker överträdelser av den kommunala kompetensen i kommunala företag. För dem gäller samma kompetensbegränsningar som för kommuner och landsting. Men i dessa fall finns över huvud taget inte möjlighet att överklaga. Bara om bolagets beslut kräver kommunalt beslut i fullmäktige eller nämnd kan talan föras mot det beslutet.

Inte ens när kommunalt beslut överklagas och domstol finner beslutet olagligt finns laglig möjlighet att genomdriva ändring av beslutet. Kommuner och landsting kan utan påföljder helt enkelt bortse från beslutet och fortsätta sin olagliga verksamhet. I vissa fall har kommunala företrädare till och med uttryckligen förklarat att de inte har för avsikt att beakta domstols avgörande. Det är denna brist på påföljder vid kompetensöverskridanden som OECD nyligen har kritiserat. Frågan är föremål för behandling också i EG-kommissionen.

3 Slutsatser

Det är nu dags att sätta stopp för det lag- och domstolstrots som har blivit vanligt inom den kommunala sektorn. Initiativet bör tas nu, innan Sverige eventuellt av beslut inom EU tvingas genomföra förändringar. Den fråga som behöver prövas på nytt är hur kommuner och landsting skall förmås att följa lag och domstols beslut. När det gäller domstols handläggning kan övervägas att ett olagligt beslut inte bara som nu upphävs utan att kommunen eller landstinget förbjuds att verkställa beslutet. Det skulle innebära att det verkställande organet, kommunstyrelsen eller annan nämnd eller motsvarande, får ett eget ansvar för att pröva om ett kommunalt beslut kan genomföras. En sådan ordning bör förenas med både skadeståndsansvar och straffansvar för den eller dem som trots förbudet verkställer beslutet.

Även andra lösningar på problemen bör naturligtvis kunna övervägas.

Stockholm den 23 september 2005

Bengt-Anders Johansson (m)